

Besöksrapport

LV6 luftvärnsregementet 13/10–25

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som vi fick vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Pliktrådets besökare:
Jonathan Gahns Nordahl
William Wennman

Allmänt

LV 6 är Sveriges enda luftvärnsregemente och är beläget i Halmstad. Förbandet utbildar strax under 400 värnpliktiga under två kompanier – stab- och trosskompaniet och luftvärnskompaniet.

Sammanfattning

Den generella känslan efter besöket är att de värnpliktiga i stort är nöjda med utbildningen och att förbandet arbetar för att förbättra och strukturera upp utbildningen trots utmaningar med bland annat materiel. Medinflytandet fungerar över lag bra men utveckling krävs för att ge förtroendevalda verktyg att hantera och förstå sina uppdrag. Försvarshälsan står inför utmaningar med tillväxt och bemanning. Trots detta gör de ett gediget jobb som uppskattas av de värnpliktiga. Förrådet har utmaningar med personal som arbetas med, i övrigt går de tungt materiel- och inframässigt för att hantera två förband (LV 6 och FMTS) samt kadetter och anställda. Flera värnpliktiga som genomför längre utbildning på annan ort (CBU) fick denna information med dålig framförhållning vilket skapar onödiga och negativa stressmoment. Förbandet måste se över sina utbildningsplaner för att få grepp om och informera värnpliktiga om utbildning på annan ort i tid, särskilt om informationen inte getts vid mönstringen vilket den ska.

Förbättringspunkter:

- Förbättra planering av centrala befattningsutbildningar och delge värnpliktiga informationen i god tid.
- Se över utbildning för förtroendevalda inom respektive spår och mottagandet av NVK-forumet.

Positiva exempel:

- God jargong de värnpliktiga emellan.
- Engagerad Försvarshälsa.

Innehåll

Arbetsmiljö och säkerhet	3
Materiel och personlig utrustning	3
Boendemiljö och vistelseutrymmen	3
Försvarshälsan	4
Attityder och jargong	4
Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter	4
Rättstjänst	5
Information och mönstring	5
Medinflytande	5
Fritid	6
Soldathem	6

Arbetsmiljö och säkerhet

Kunskap kring avvikelserapportering är okänt bland de värnpliktiga utöver skyddsassistenterna, för dem berörde utbildningen området kort. Avvikelserapportering är en grundförutsättning för att Försvarsmakten ska kunna samla in statistik på materiel för att utveckla och förbättra den. Att enskild värnpliktig kan rapportera avvikelser som huvudbrukare av mycket materiel bör ligga i Försvarsmaktens största intresse, något Försvarsmakten centralt även uttrycker.

Pliktrådet uppmanar därför förbandet att göra återtag i utbildningen om avvikelserapportering för samtliga värnpliktiga för att skapa förutsättningar både för Försvarsmaktens materielutveckling i stort och för ett välfungerande systematiskt arbetsmiljöarbete.

Materiel och personlig utrustning

De värnpliktiga uttrycker problematik kring förrådet och dåligt bemötande från personalen. Detta har diskuterats med förbandet som är medvetna om det, och de upplever samma problematik som de värnpliktiga. Vid samtal med förrådet så uppfattas att chefen är medveten om problemen och arbetar med det.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

Förbandet renoverar infrastruktur där en av tre kasernbyggnader precis renoverats klart, en är under renovering och en tredje väntar. Prioritering av upprustning av gamla kaserner är mycket bra, men även i den nyrenoverade byggnaden är torkrum för personlig utrustning undermålig. Utrymmen är för trånga för det antal värnpliktiga som ska nyttja dessa vilket leder till att materiel inte torkar effektivt då persedlar tvingas hänga på varandra. Torkmöjligheterna är något bättre i den kasern som inte renoverats ännu.

Att torka materiel effektivt efter en övning eller motsvarande är en självklarhet och bör planeras utifrån rätt dimensioner då förbandet bör veta vilken storlek på grupper som kommer nyttja respektive "torkbur" och dessutom nu har facit på att det som nu renoverats inte är tillräckligt.

Försvarshälsan

Försvarshälsan i Halmstad är garnisonsgemensam för Halmstad garnison vilket betyder att den även innefattar FMTS värnpliktiga och anställda. Resursen upplevs mycket bra av de värnpliktiga och upplevs även vid samtal med Pliktrådet som välfungerande. Försvarshälsan uttrycker farhågor kring personalläget och möjligheten att arbeta förebyggande kopplat till ökande värnpliktskullar när de samtidigt är en resurs för anställda. Försvarshälsan trycker på och önskar tydlighet och bättre utbildning mot att fungera och arbeta i krigsorganisationen. Försvarshälsan behöver kunna känna en trygghet i att de har resurser och utbildning för den organisation som de ska kunna fungera i. Det förebyggande arbetet hamnar i skymundan med ett mer sårbart personalläge även om det tillkommer två extra sjuksköterskor i relativ närtid. Infrastrukturen behöver, och kommer, utökas även för Försvarshälsan men i skrivande stund är de trångbodda vilket försvårar utökning för redundans och trygghet. Försvarshälsan är en otroligt viktig resurs både för värnpliktiga och anställda. Därför ser Pliktrådet att det är av största vikt att denna får de förutsättningar den behöver för att arbeta förebyggande för framför allt pliktpersonal, men även för de anställdas arbetsmiljö.

Det finns en skepticism hos vissa befäl, framför allt på Stab och Tross-kompaniet, till uppsökandet av sjukvård vilket Pliktrådet ser som väldigt alarmerande. Värnpliktiga har rätt till fri sjukvård och befäl får aldrig stå i vägen för en önskan om att uppsöka Försvarshälsan. Försvarshälsan uttrycker själva att de vill arbeta preventivt. Ju tidigare en värnpliktig uppsöker Försvarshälsan desto lindrigare blir behandlingen och soldaten kommer snabbare tillbaka till tjänsten.

Pliktrådet trycker på att förbandet ytterligare tydliggör gällande styrningar kring sjukvård för värnpliktiga till befäl, att de inte får stå i vägen för den som önskar träffa någon av Försvarshälsans resurser.

Attityder och jargong

Försvarsmaktens värdegrund har utbildats på förbandet och den följs i stort. På Stab och Tross-kompaniet upplevs att information som lyfts till befäl på exempelvis plutonens timme filtreras uppåt i linjen och de värnpliktiga behöver ligga på befälen för att saker ska lyftas högre upp.

Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter

De värnpliktiga har fått en utbildning om deras juridiska rättigheter och skyldigheter men denna gavs tidigt efter inryck och under en stressig period varpå den bör repetitionsutbildas på både på de värnpliktigas önskan och utifrån Pliktrådets syn på detta.

Rättstjänst

Under inrycksperioden hölls en utbildning i juridiska rättigheter och skyldigheter för de värnpliktiga. Utbildningen var ytlig och då den ges under en stressig period önskar de värnpliktiga repetitionsutbildning i området.

Pliktrådet uppmanar förbundet att repetitionsutbilda i detta då det visar ansvar och transparens mot de värnpliktiga i att förbundet sköter utbildningen enligt gällande styrningar.

Information och mönstring

Många värnpliktiga på förbundet har upplevt osäkerhet kring sina befattningar efter de kom till förbundet. I många fall stämmer informationen från Plikt- och provningsverket dåligt överens med vad deras befattning visar sig innebära väl på förbundet och flera har fått en annan befattning än vad de skrevs in mot. Flera värnpliktiga som ryckte in under sommaren för 12 månaders värnplikt har gjort om soldatutbildningen med de som ryckte in för 10 månaders utbildning och fått repetera detta utan att få ett större ansvar eller annan utbildning.

Generellt så fick de som ska genomföra en längre del av sin utbildning på annan plats, en så kallad central befattningsutbildning (CBU), dålig framförhållning. Systemtekniker som ryckte in under juli för 12 månaders utbildning fick i augusti höra att de ska på en CBU men när den börjar, hur lång den kommer vara och vart den kommer vara är fortfarande okänt för de värnpliktiga.

Pliktrådet ser det som dåligt att förbundet inte kan lämna ut information om en lång utbildning som ska genomföras på annan ort för sina egna värnpliktiga. Rådet uppmanar förbundet att se över sina utbildningar och informera de värnpliktiga om det de har rätt att veta om sin utbildning. Om förbundet inte vet så bör de vara transparenta mot de värnpliktiga, delge den information de har och arbeta för att få information för att informera berörda. Detta problem sänker de värnpliktigas förtroende för förbundet och myndigheten och bör arbetas aktivt för att det inte ska återkomma.

Medinflytande

De förtroendevalda i alla spår har fått utbildning. Förtroendepersonerna känner sig relativt bekväma i sina roller och vilka typer av ärenden de ska hantera. Det som framför allt upplevs saknas i utbildningarna är verktyg för att hantera olika situationer och de uttrycker att de fått lista ut det mesta själva. Skyddsassistenterna uttrycker en någorlunda bra känsla men en osäkerhet i vad som förväntas av dem. Deras utbildning gick igenom relativt snabbt, de uttrycker att de hade önskat återkoppling och inkludering från skyddsorganisationen vilken de inte hört något från efter utbildningen. Representanter för nätverk värnpliktiga kvinnor (NVK) upplever bristande utbildning riktad mot deras uppdrag och kvinnorna upplever precis som skyddsassistenterna att det är oklart vad deras uppdrag faktiskt innebär. Struktur med planerade möten och förberedda protokoll finns från förbundet men NVK efterfrågar tydligare utbildning. Under möten upplevs ett över lag öppet klimat och möjlighet att styra forumet till det som är relevant vid respektive tillfälle. Mottagandet för NVK-forumet upplevs vara sämre på Luftvärnskompaniet där de förtroendevalda och det som lyfts i

spåret inte får konstruktiv respons. På Stab och Tross-kompaniet fungerar forumet utan större problem.

Pliktrådet uppmanar till tydligare utbildning för samtliga förtroendevalda inom respektive spår och att synen på NVK ses över för att säkerställa de värnpliktigas rätt att uttrycka synpunkter och utveckla sin utbildning.

Förbundet har en väldigt engagerad lokalt medinflytandeansvarig (LMA) som erbjuder bra stöttning för de förtroendevalda, något Pliktrådet är mycket positiva till och belyser förbundets LMA som ett gott exempel.

Fritid

Under de första veckorna fick de värnpliktiga tydligt att de var fria att göra vad de ville under kvällen men att de inte fick lämna området. Vissa enheter fick styrningar att de inte fick lämna kasernområdet förens de hade klarat ett prov på "kompaniinstruktionen". Efter den första tiden är uppfattningen att det inte skett några otillåtna frihetsinskränkningar.

Det är tydligt i förordningen om ledighet och fritid för totalförsvarspliktiga (1995:649) under vilka premisser förbundet får inskränka på värnpliktigas frihet. Det finns argument kring att första veckan är så stressig och med långa dagar att detta anses som särskilt krävande tjänst. I denna fråga anser Pliktrådet att planeringen bör ses över kring första veckorna då en så pass stressig miljö inte skapar förutsättningar för att ta åt sig av utbildningen.

Soldathem

Soldathemmet är mycket uppskattat av de värnpliktiga, det erbjuder många aktiviteter och finns alltid tillgängligt för de värnpliktiga under ledig tid. Kommunikationen från förbundet mot soldathemmet brister. Den insikten soldathemmet får av förbundets verksamhet kommer i stort från de värnpliktiga som vistas på hemmet och berättar om kommande verksamhet. Detta innebär att soldathemmet inte kan planera vare sig öppettider eller aktiviteter utifrån när de värnpliktiga slutar eller är på plats. I och med detta har soldathemmet knappa förutsättningar att besöka värnpliktiga i fält. Med framförhållning kan och vill soldathemmet planera aktiviteter för värnpliktiga, något som i dagsläget är svårt. Soldathemmet ger de värnpliktiga ett miljöombyte från logement och fungerar som en plats för avkoppling där många spenderar sin fritid

Pliktrådet uppmanar förbundet att stärka kommunikationen med soldathemmet och delge soldathemsföreståndaren planering av verksamheten i god tid. Att värna om värnpliktigas återhämtning och trivsel bör ligga i förbundets bästa intresse.

Ett gott exempel på bra samarbete mellan förband och soldathem är P7, södra skånska regementet. Soldathemsföreståndaren och förbundet har en bra och nära dialog vilket ger soldathemmet alla förutsättningar att planera och anordna aktiviteter för de värnpliktiga under ledig tid. Förbundet bör sträva efter en liknande dialog och kontakta P7 för att översprida förhållningssätt till soldathemmet.

Avslutning

Plikträdet tackar för ett bra besök och bra bemötande från förbundet. Under Pliktrådets andra besök under början av 2026 kommer rådet bland annat att informera om värnpliktskongressen och följa upp höstens besök.